

Vejledning om nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse

Indholdsfortegnelse

Kapitel 1 Indledning

Kapitel 2 Generelt om merudgifter og formål med bestemmelsen

Kapitel 3 Betingelser, herunder personkreds

Kapitel 4 Udmåling og beregning af støtteKapitel 5 Forskellige typer af merudgifter

Kapitel 6 Afgrænsning over for andre bestemmelser i serviceloven

Kapitel 7 Afgrænsning til anden lovgivning

Kapitel 8 Genvurdering, regulering af ydelsen og opfølgning

Kapitel 9 Ophør

Kapitel 10 Flytning til anden kommune og udlandsrejser

Kapitel 11 Regulering af bagatelgrænsen og finansiering

Kapitel 1

Indledning

1. Vejledningen omhandler bestemmelsen i lov om social service § 100 om nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse.

Vejledningen har virkning fra den 1. januar 2014 og erstatter afsnit III (punkterne 33-103) i vejledning nr. 10 af 15. februar 2011 om særlig støtte til voksne.

Vejledningen indgår som en del af en samlet fremstilling af Ministeriet for Børn, Integration, Ligestilling og Sociale Forholds vejledning til lov om social service, jf. lovbekendtgørelse nr. 1093 af 5. september 2013, også kaldet serviceloven. Til serviceloven foreligger der en række vejledninger, som alle ligger på Retsinformation: www.retsinformation.dk.

Merudgiftsydelsen i dens nuværende form blev indført med lov nr. 285 af 25. april 2001 om ændring af lov om social pension og andre love (Førtidspensionsreformen), jf. lovforslag L 137 2000/2001, som trådte i kraft den 1. januar 2003.

Med lov nr. 118 af 26. november 2008 om ændring af lov om social service (Merudgiftsydelse og øget fleksibilitet ved pasning af nærtstående med handicap eller alvorlig sygdom), jf. lovforslag L 15 2008/2009, som trådte i kraft den 1. december 2008, blev der foretaget en præcisering af personkredsen.

Ved lov nr. 1380 af 23. december 2012 om ændring af lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, lov om aktiv socialpolitik, lov om social pension og forskellige andre love (Reform af førtidspension og fleksjob), jf. lovforslag L 53 2012/2013, som trådte i kraft den 1. januar 2013, er der foretaget en justering af merudgiftsydelsens personkreds og en ændring af udmålingssystemet, ligesom der er indført en regulering af bagatelgrænsen.

Lovbemærkningerne, som kan læses i de nævnte lovforslag, er indarbejdet i vejledningen.

2. Vejledningerne bliver løbende opdateret, men det er vigtigt at være opmærksom på, om der er sket ændringer af eksempelvis lovgivning og Ankestyrelsens praksis, der endnu ikke er afspejlet i vejledningen. Det vil fremgå af Ministeriet for Børn, Integration, Ligestilling og Sociale Forholds hjemmeside www.sm.dk eller på Retsinformations hjemmeside www.retsinformation.dk, om der er sket ændringer af lovgivningen, og om der er udarbejdet nye og opdaterede vejledninger. Det er ligeledes vigtigt at være opmærksom på, om Ankestyrelsen har truffet nye afgørelser på området eller ændret praksis. Ankestyrelsens principafgørelser kan også findes på Retsinformation.

Hvem yder vejledning?

3. I forhold til vejledning og spørgsmål vedrørende servicelovens regler er det som udgangspunkt kommunerne, der yder vejledning over for borgerne. Medarbejdere i kommunerne kan søge generel vejledning hos Ankestyrelsen både telefonisk, på e-mail og ved mere komplicerede spørgsmål gennem den juridiske hotline www.ast.dk/juridiskhotline. Lov om retssikkerhed og administration på det sociale område indeholder regler om Ankestyrelsens pligt til at yde vejledning inden for det sociale område. Der henvises for yderligere information til Ministeriet for Børn, Integration, Ligestilling og Sociale Forholds vejledning om retssikkerhed og administration på det sociale område. Ministeriet for Børn, Integration, Ligestilling og Sociale Forhold yder vejledning i forhold til helt ny lovgivning.

Opdateringer som følge af nyere regelændringer

4. Denne vejledning er revideret og opdateret i forhold til de lovændringer vedrørende merudgiftsydelsen i servicelovens § 100, som er trådt i kraft den 1. januar 2013. Det drejer sig om de ændringer, der følger af lov nr. 1380 af 23. december 2012 om ændring af lov om en aktiv beskæftigelsesindsats, lov om aktiv socialpolitik, lov om social pension og forskellige andre love (Reform af førtidspension og fleksjob). Lovbemærkningerne til ændringsloven fremgår af lovforslag L 53 2012-2013.

Kapitel 2

Generelt om merudgifter og formål med bestemmelsen

Serviceloven

§ 100. Kommunalbestyrelsen skal yde dækning af nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse til personer mellem 18 år og folkepensionsalderen, jf. § 1 a i lov om social pension, med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne og til personer med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, der efter § 15 a i lov om social pension har opsat udbetalingen af folkepensionen. Det er en betingelse, at merudgiften er en konsekvens af den nedsatte funktionsevne og ikke kan dækkes efter anden lovgivning eller andre bestemmelser i denne lov.

Stk. 2. Udmålingen af tilskuddet sker på grundlag af de sandsynliggjorte merudgifter for den enkelte, f.eks. merudgifter til individuel befordring, håndsregninger og fritidsaktiviteter.

Stk. 3. Tilskud til nødvendige merudgifter kan ydes, når de skønnede merudgifter udgør mindst 6.000 kr. pr. år, svarende til 500 kr. pr. måned. Tilskuddet fastsættes ud fra de skønnede merudgifter pr. måned og rundes op til nærmeste kronebeløb, der er deleligt med 100.

Stk. 4. Ministeren for børn, integration, ligestilling og sociale forhold fastsætter i en bekendtgørelse regler om, hvilke udgifter der kan ydes hjælp til, og betingelserne herfor, herunder nærmere regler om personkredsen for merudgiftsydelsen.

Stk. 5. Personer, der modtager pension efter § 14 i lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension, er ikke berettigede til ydelser efter denne bestemmelse, medmindre de tillige er bevilget kontant tilskud efter § 95 eller borgerstyret personlig assistance efter § 96.

Generelt

5. Merudgiftsydelsen i servicelovens § 100 er et supplement til servicelovens øvrige bestemmelser om støtte, som f.eks. §§ 83 om personlig og praktisk hjælp i hjemmet m.v., 95 om kontant tilskud til ansættelse af hjælper, 96 om borgerstyret personlig assistance eller 97 om ledsagelse. Bestemmelsen giver hjemmel til at dække de udgifter, som borgere mellem 18 år og folkepensionsalderen ikke ville have haft, hvis der ikke havde været tale om en varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

Personkredsen omfatter borgere mellem 18 år og folkepensionsalderen, jf. § 1 a i lov om social pension, med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, der medfører merudgifter ved den daglige livsførelse, samt borgere der efter § 15 a i lov om social pension har opsat udbetaling af folkepension. Personkredsen omfatter dog ikke borgere, der modtager førtidspension efter lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension mv., medmindre de har fået bevilget kontant tilskud til ansættelse af hjælper efter servicelovens § 95 eller borgerstyret personlig assistance efter § 96. Der henvises til punkt 19 f. For en nærmere beskrivelse af personkredsen henvises til punkt 8 ff.

Kommunen yder som udgangspunkt dækning af merudgifter ved den daglige livsførelse som et kontant beløb til borgeren, og ydelsen bliver tildelt ud fra størrelsen af borgerens sandsynliggjorte, nødvendige merudgifter som følge af funktionsnedsættelsen. Gennem denne ydelsesform får modtageren af merudgiftsydelse mulighed for selv at tilrettelægge, hvorledes den bevilgede ydelse skal anvendes, så behovet

bedst muligt kan dækkes. Det kan dog for visse ydelser, f.eks. taxakørsel eller medicinudgifter, aftales, at der ikke skal udbetales et kontant beløb til borgeren, men i stedet skal ske afregning direkte af kommunen med en leverandør. Ved bedømmelsen af, om en merudgift er nødvendig, skal behovet vurderes i forhold til ikke-handicappede på samme alder og i samme livssituation, jf. merudgiftsbekendtgørelsens § 5, stk. 1.

Merudgiftsydelsen er skattefri og indkomstuafhængig.

6. Når kommunen skal vurdere borgerens funktionsevne, skal den bruge funktionsevnetoden. I sager, hvor kommunen vurderer, at borgerens funktionsnedsættelse er ubetydelig, eller i sager, hvor kompensationsbehovet er åbenbart, kan kommunen beslutte ikke at anvende metoden.

For vejledning vedrørende funktionsevnetoden henvises til afsnit IV i vejledning om særlig støtte til voksne (vejledning nr. 5 til serviceloven) Kommunen skal i den forbindelse være opmærksom på de særlige procedurer for borgerinddragelse, der er indarbejdet i metoden.

Funktionsevnetoden skal dog ikke anvendes af de kommuner, der er uddannet i, og som benytter voksenudredningsmetoden (VUM) til udredning af borgerens nedsatte funktionsevne og til vurdering af borgerens behov for compensation. I disse tilfælde træder voksenudredningsmetoden i stedet for funktionsnevnetoden. Voksenudredningsmetoden og dens anvendelse er beskrevet i en metodehåndbog med tilhørende bilag, som kan findes på følgende link: <http://shop.socialstyrelsen.dk/products/voksenudredningsmetoden-metodehåndbog-1>.

Formål

7. Det overordnede formål med merudgiftsydelsen er at yde compensation til borgere med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne for de merudgifter, som er en konsekvens af funktionsnedsættelsen. Formålet er endvidere at medvirke til, at borgeren og dennes familie kan leve et almindeligt liv på samme måde som borgere uden nedsat funktionsevne på samme alder og i samme livssituation. Det sker ved at sikre, at borgeren kan få dækket de nødvendige merudgifter, som er en forudsætning for at få dagligdagen til at fungere.

Sigtet med hjælp til dækning af merudgifter er at give modtageren af merudgiftsydelsen mulighed for selv at tilrettelægge, hvordan hans eller hendes behov bedst kan dækkes.

Merudgiftsydelsen skal samtidig sikre, at borgere med varigt nedsat funktionsevne, som yder en særlig indsats for at bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet, kan forblive på arbejdsmarkedet.

Kapitel 3

Betingelser, herunder personkreds

Betingelser for støtte

8. For at være omfattet af personkredsen for merudgifter skal borgeren have en varig funktionsnedsættelse, der er af indgribende karakter i den daglige tilværelse, og som medfører, at der ofte må sættes ind med ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger, jf. § 1, stk. 2, i bekendtgørelse om nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse (herefter merudgiftsbekendtgørelsen). Udgangspunktet for vurderingen af, om borgeren er omfattet af personkredsen, er en konkret og individuel helhedsorienteret vurdering af borgerens funktionsnedsættelse, og det deraf afledte hjælpebehov. Ved den samlede vurdering af funktionsnedsættelsen i forhold til den daglige tilværelse vil blandt andet indgå den pågældendes aktivitetsniveau, boligforhold, erhvervsforhold, helbredsforhold og personlige forhold, herunder om den pågældende er forælder.

9. Merudgiften skal være en nødvendig følge af den nedsatte funktionsevne. Det vil sige, at de udgifter, der kan dækkes, er udgifter ved den daglige livsførelse, som ikke-handicappede borgere på samme alder og i samme livssituation ikke har. Det er samtidig en betingelse, at borgerens behov for hjælp ikke kan dækkes efter andre bestemmelser i serviceloven eller anden lovgivning. Der henvises til kapitel 5 om samspil med andre regler i serviceloven og kapitel 6 om afgrænsning til anden lovgivning.

Der lægges herved på den ene side vægt på, at borgeren skal afholde udgifter på linie med, hvad andre på samme alder og i samme livssituation har. På den anden side skal borgeren ikke selv dække merudgifter, der er en følge af den nedsatte funktionsevne.

Personkreds

Væsentligt og varigt nedsat funktionsevne

10. Hjælp til dækning af merudgifter kan gives til borgere mellem 18 år og folkepensionsalderen, der har varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, samt borgere der efter § 15 a i lov om social pension har opsat udbetalingen af folkepension.

11. Det er en betingelse for at modtage merudgiftsydelse, at borgeren har en varigt nedsat funktionsevne. Ved en varigt nedsat funktionsevne forstås en langvarig lidelse, hvis konsekvenser for den enkelte er af indgribende karakter i den daglige tilværelse. Nedsættelsen af funktionsevnen skal samtidig medføre, at der ofte må sættes ind med ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger for at opnå en tilnærmelsesvis normal tilværelse.

Den varige funktionsnedsættelse kan f.eks. skyldes udviklingshæmning, sindslidelser, epilepsi, nedsat bevægelsesfunktion, herunder respirationsinsufficiens, hjerneskade, nedsat talefunktion, manglende eller svagt syn samt manglende eller nedsat hørelse. Eksemplerne er ikke udtømmende. Det betyder, at andre grupper, f.eks. borgere med udviklingsforstyrrelser, kan have ret til merudgiftsydelse, hvis betingelserne i øvrigt er opfyldt.

En varig funktionsnedsættelse er ikke i sig selv tilstrækkeligt til, at borgeren er omfattet af merudgiftsydelsens personkreds. Funktionsnedsættelsen skal således som nævnt have konsekvenser af indgribende karakter i den daglige tilværelse, og desuden skal den også medføre, at der ofte må sættes ind med ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger.

Selv om årsagen til den nedsatte funktionsevne ofte vil være en lægelig diagnosticeret lidelse, der angiver en varig nedsættelse af kropslige eller kognitive funktioner, er det imidlertid den samlede vurdering af funktionsnedsættelsen i forhold til den daglige tilværelse, og de deraf affødte behov for compensation, der er afgørende for retten til merudgiftsydelse. Det er således ikke den lægelige diagnose eller den pågældendes arbejdsevne, der er afgørende, men borgerens muligheder for at klare sig i sin daglige tilværelse.

Ankestyrelsens principafgørelse 232-10:: Når det gælder personer med flere lidelser, lægges den samlede vurdering af nedsættelsen af funktionsevnen til grund ved spørgsmålet om personkreds og merudgifter. Man skal således ikke være omfattet af personkredsen for hver enkelt lidelse for at kunne få dækket nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse. Det er dog en forudsætning, at de enkelte lidelser og den der-

af følgende nedsættelse af funktionsevnen er varige, og at merudgifterne er en følge af den nedsatte funktionsevne og være nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse.

Langvarig lidelse

12. Ved langvarig lidelse forstås normalt, at der ikke indenfor overskuelig fremtid vil være udsigt til en bedring af funktionsnedsættelsen, og at der derfor i lang tid fremover vil være et behov for at afhjælpe følgerne af den nedsatte funktionsevne. Det bemærkes herved, at det er muligt at yde hjælp til dækning af merudgifter i forbindelse med varierende funktionsniveau, f.eks. ved dissemineret sclerose eller ved udsving i helbredstilstanden ved behandling. Her vil der f.eks. kunne ydes hjælp til dækning af merudgifter til håndsræknings, jf. også punkt 42.

Ankestyrelsens principafgørelse 114-12: En borger med OCD – obsessiv kompulsiv tilstand – var ikke omfattet af personkredsen. Der blev lagt vægt på, at borgerens adfærd gennem vaske- og renlighedsritualer ikke kunne anses for en varig lidelse, uanset at lidelsen havde stået på gennem mange år. Der var konkrete behandlingsmuligheder i form af adfærdsterapi og medicinsk behandling. Borgeren i sagen var i øvrigt normalt fungerende, og det blev vurderet, at hun kunne profitere af behandling.

Indgribende karakter i den daglige tilværelse

13. Begrebet »konsekvenser af indgribende karakter i den daglige tilværelse« skal vurderes bredt i forhold til borgerens samlede livssituation. I denne vurdering vil bl.a. kunne indgå funktionsnedsættelsens betydning i relation til borgerens aktivitetsniveau, boligforhold, erhvervsforhold, helbredsforhold, personlige forhold, herunder om borgeren er forælder m.v. Begrebet skal ikke forstås så snævert, at funktionsnedsættelsen kun har konsekvenser af indgribende karakter i den daglige tilværelse, hvis borgeren ikke er i stand til i overvejende grad at varetage personlig pleje eller ikke er i stand til at deltage i huslige gøremål. Det vil ikke være i overensstemmelse med lovgivningen alene at lægge vægt på enkelte elementer af borgerens funktionsnedsættelse. Der skal derimod foretages en helhedsvurdering.

Ankestyrelsens principafgørelse 87-12: En praktisk blind borger var ikke omfattet af personkredsen. Han var stort set selvhjulpent i hverdagen med de hjælpeforanstaltninger, han havde. Funktionsnedsættelsen som følge af øjensygdommen havde derfor ikke konsekvenser af indgribende karakter i den daglige tilværelse. Borgeren blev frataget den tidligere bevilgede merudgiftsydelse.

Ankestyrelsens principafgørelse 119-11: En borger med psoriasisgigt var ikke omfattet af personkredsen. Borgerens funktionsevne var i det daglige kun lettere nedsat, idet han kunne stå for den almindelige husholdning i dagligdagen og deltage i aktiviteter uden for hjemmet samt gå længere ture. Funktionsnedsættelsen var ikke af indgribende karakter i den daglige tilværelse.

Ankestyrelsens principafgørelse 51-11: En døv borger var ikke omfattet af personkredsen. Funktionsnedsættelsen i form af døvhed var af indgribende karakter, men der var ikke dokumentation for, at der ofte var sat ind med ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger.

Ankestyrelsens principafgørelse 49-11: En blind borger var efter en konkret helhedsvurdering omfattet af personkredsen. Hans funktionsevne var væsentligt nedsat på grund af blindhed og nedsat hypofysefunktion, som havde indgribende konsekvenser i den daglige tilværelse.

Ankestyrelsens principafgørelse 132-10: En døv borger var omfattet af personkredsen for merudgiftsydelse, fordi den nedsatte funktionsevne i form af døvhed havde indgribende konsekvenser i hverdagen, og medførte, at der ofte måtte sættes ind med ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger.

Ankestyrelsens principafgørelse 32-10: Borgeren havde mistet højre hånd. Selvom om borgeren havde nogle funktionsbegrænsninger i hverdagen, blev det vurderet, at funktionsnedsættelsen ikke fandtes at være af indgribende karakter i den daglige tilværelse.

Ankestyrelsens principafgørelse 31-10: En borger havde væsentlige funktionshæmmende følger blandt andet som følge af Ehlers Danlos syndrom. Funktionsnedsættelsen blev som følge af lidelserne vurderet til at have konsekvenser, der var af indgribende karakter i den daglige tilværelse.

Ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger

14. Ud over, at funktionsnedsættelsen skal have konsekvenser af indgribende karakter i den daglige tilværelse, skal den også medføre, at der ofte må sættes ind med ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger. I ordet »ofte« ligger, at det ikke er et krav, at der altid skal være iværksat ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger. Borgere, som fravælger eller har fravalgt en hjælpeforanstaltning, som de ville have ret til, kan også være omfattet af personkredsen for merudgiftsydelsen. Også borgere der har en sådan funktionsnedsættelse, at der normalt vil blive iværksat ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger, men hvor dette ikke er sket, kan være omfattet. Det kan ikke angives udtømmende, hvad der ligger i begrebet »ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger«. Som eksempler kan nævnes fleksjob, handicapbil, handicapbetings flytning, be-

villing af hjælpemidler i sammenhæng med andre ydelser, personlig og praktisk hjælp i hjemmet, ledsagelse, støtte-kontaktperson til døvblinde mv.

Ankestyrelsens principafgørelse 52-12: En borger med Morbus Crohn var omfattet af personkredsen, da hendes sygdom uden medicinsk behandling ville være akut livstruende eller medføre en umiddelbar risiko for væsentlig og varigt nedsat funktionsevne. Der blev lagt vægt på, at den medicinske behandling i sig selv udgjorde ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger i lovens forstand.

Ankestyrelsens principafgørelse 222-09: Borgerens familiære netværk ydede hjælp i udstrakt grad i dagligdagen, og betingelsen om ikke uvæsentlige hjælpeforanstaltninger var efter en konkret vurdering opfyldt.

Ankestyrelsens principafgørelse 56-09: Borgeren havde en ikke insulinkrævende diabetes, epilepsi, følger efter en blodprop i hjernen, forhøjet blodtryk, og følger efter højresidige lammelser. Han var ikke omfattet af personkredsen, da ophør med en del af eller den samlede medicinske behandling ikke ville være akut livstruende eller medføre umiddelbar risiko for varig og væsentlig funktionsnedsættelse.

Ankestyrelsens principafgørelse C-6-06: Borgeren var i behandling for forhøjet blodtryk. Vurderingen af funktionsevnen skulle foretages uafhængigt af den løbende behandling. Borgeren var ikke omfattet af personkredsen.

Ankestyrelsens principafgørelse C-16-06: Borgeren var omfattet af personkredsen, fordi hendes diabetes uden insulinbehandling ville være akut livstruende eller betyde umiddelbar risiko for væsentlig og varigt nedsat funktionsevne.

Det afgørende er således, om hjælpeforanstaltningen ud fra en helhedsvurdering i det konkrete tilfælde kan betragtes som ikke uvæsentlig. Ubetydelige hjælpeforanstaltninger, som kompenserer borgeren fuldt ud i det daglige (f.eks. rollator og mindre boligændringer), skal ikke inddrages i vurderingen.

Medicinsk behandling

15. Når borgeren er i løbende medicinsk behandling, skal afgørelsen af, om borgeren er omfattet af personkredsen, træffes på grundlag af den funktionsnedsættelse, som kan konstateres hos borgeren, når borgeren tager sin medicin. Der gælder dog en undtagelse hertil. Borgeren skal således i forhold til personkredsspørgsmålet vurderes uden hensyntagen til den medicinske behandling, hvis ophør med behandlingen enten vil være, akut livstruende eller medføre en umiddelbar risiko for væsentlig og varigt nedsat funktionsevne.

Medfødte misdannelser eller mangler

16. Ud over den personkreds, der er nævnt i merudgiftsbekendtgørelsens § 1, omfatter personkredsen endvidere borgere, som har medfødte misdannelser eller mangler, men ikke en synlig eller umiddelbar konstaterbar nedsat funktionsevne, når forskrifter om diæt o.l. følges. Der tænkes især på borgere med phenylketonuri (PKU også kaldet Føllings sygdom), som dog alene kan få hjælp til dækning af merudgifter til diæt, jf. merudgiftsbekendtgørelsens § 2, stk. 1. Personkredsen omfatter også personer med cøliaki og laktoseintolerans, se punkt 29.

Ankestyrelsens principafgørelser 114-13 (laktoseintolerans)::
C-59-03: er nævnt under pkt. 29.

Deformitet eller ganske særlig legemsbygning

17. Endelig omfatter personkredsen ifølge merudgiftsbekendtgørelsens § 3 borgere, som på grund af deformiteter eller ganske særlig legemsbygning eller lignende, har behov for særligt dyrt eller særligt udformet tøj. I disse tilfælde omfatter hjælpen merudgifterne til det særligt dyre eller særligt udformede tøj. Det samme gælder merudgifter til beklædning, der er nødvendigt på grund af ekstraordinært slid på tøj og sko. Se endvidere punkt 41.

Ankestyrelsens principafgørelse 60-13: er nævnt under punkt 41.

Forsørgelsesgrundlaget

18. Forsørgelsesgrundlaget har som udgangspunkt ikke nogen betydning i forhold til den personkreds, der kan opnå hjælp til dækning af nødvendige merudgifter som følge af en nedsat funktionsevne. Bestemmelsen omfatter alle voksne under folkepensionsalderen med varigt nedsat funktionsevne, uanset om forsørgelsesgrundlaget er førtidspension, erhvervsindkomst, dagpenge, fleksjob, SU, revalideringshjælp, kontanthjælp eller andet, jf. dog nedenfor om borgere, der modtager førtidspension efter lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension mv.

Førtidspension fra før 1. januar 2003

19. Borgere, der modtager førtidspension efter § 14 i lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension mv., er ikke omfattet af bestemmelsen, jf. servicelovens § 100, stk. 5, medmindre de er bevilget kontant tilskud til ansættelse af hjælpere efter servicelovens § 95 eller borgerstyret personlig assistance efter § 96. Der henvises desuden til punkterne om hvilende førtidspension og invaliditetsydelse nedenfor.

Hvilende førtidspension

20. Borgere, der er tilkendt førtidspension efter lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension mv. er omfattet af personkredsen i servicelovens § 100, hvis førtidspensionen er gjort hvilende.

Når en borger med hvilende førtidspension overgår til at modtage førtidspension, ophører adgangen til at søge merudgiftsydelse, medmindre borgeren samtidig modtager kontant tilskud til ansættelse af hjælper efter servicelovens § 95 eller borgerstyret personlig assistance efter § 96.

Invaliditetsydelse, bistands- og plejetillæg

21. Borgere, der modtager invaliditetsydelse, tilkendt efter § 21 i lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension mv., er omfattet af servicelovens § 100. Disse borgere kan derfor modtage merudgiftsydelse efter servicelovens § 100 samtidig med, at de bevarer invaliditetsydelse, når de opfylder betingelserne for både merudgiftsydelsen og invaliditetsydelsen.

Borgere, der modtager invaliditetsydelse, betragtes ikke som førtidspensionister i forhold til lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension mv. og servicelovens § 100.

Hvis en borger, der modtager invaliditetsydelse, samtidig modtager bistands- eller plejetillæg efter reglerne i § 16 i lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension mv., vil borgeren ikke samtidig kunne modtage merudgiftsydelse efter servicelovens § 100 til udgifter som dækkes af bistands- eller plejetillægget. Det vil sige, at når en borger er tilkendt bistands- eller plejetillæg, kan en udgift, der dækkes af bistands- eller plejetillægget, ikke medregnes ved udmålingen af merudgiftsydelsen.

22. En borger, der modtager bistands- eller plejetillæg, kan dog vælge at lade tillægget bortfalde og lade alle merudgifterne indgå i beregningen efter servicelovens § 100.

I de tilfælde, hvor en borger ønsker at fravælge bistands- eller plejetillæg og lade alle merudgifterne indgå i beregningen efter servicelovens § 100, skal kommunen frakende bistands- eller plejetillægget. Det er en følge af, at borgerens behov i stedet dækkes af servicelovens § 100.

Det er i den forbindelse vigtigt, at kommunen rådgiver og vejleder borgeren om den bedst mulige løsning. Det bør indgå i vejledningen, at merudgiftsydelsen bortfalder ved folkepensionsalderen, medmindre personen efter § 15 a i lov om social pension har opsat udbetalingen af folkepension, mens bistands- og plejetillæg fortsætter også efter folkepensionsalderen.

Kapitel 4

Udmåling og beregning af støtte

Udmåling

23. Sigtet med merudgiftsydelse er at give modtageren af merudgiftsydelsen mulighed for selv at tilrettelægge, hvorledes den bevilgede ydelse skal anvendes, så hans eller hendes behov bedst kan dækkes. Merudgiftsydelsen udmåles ud fra størrelsen af borgerens sandsynliggjorte, nødvendige merudgifter som følge af funktionsnedsættelsen.

Med sandsynliggjorte merudgifter menes, at der udarbejdes et overslag, men derimod ikke en detaljeret beregning, over omfanget af de behov, som borgeren efter al sandsynlighed vil få, og hvad det medfører af merudgifter. Overslaget over merudgifterne fastlægges, jf. merudgiftsbekendtgørelsens § 6, stk. 2, ud fra kendskabet til niveauet generelt for de omhandlede udgifter. Merudgifterne vedrører efter bestemmelsens stk. 3 såvel løbende udgifter som enkeltudgifter.

Hvis der f.eks. er tale om ekstraordinært slid på tøj og sko som følge af den nedsatte funktionsevne, udarbejdes et overslag over, hvad merudgiften til dette vil være på årsbasis. Det samme gælder i de tilfælde, hvor borgeren ved, at han eller hun skal befordres f.eks. til behandling, fritidsinteresser, arbejde o.l. Også et skøn over kursusudgifter indgår i overslaget, herunder også kurser der normalt finder sted, men som

ikke er annonceret på det tidspunkt, hvor overslaget udarbejdes. Det vil typisk dreje sig om kursusudgifter som følge af borgerens og eventuelle nærtstående personers nødvendige deltagelse, f.eks. deltagelse i tegnsprogskurser eller kurser, som tager sigte på at sætte borgeren i stand til at leve et almindeligt liv. I forbindelse med håndsrækninger, som f.eks. vinduespudning, snerydning mv. kan niveauet f.eks. fastlægges ved, at kommunen indhenter priser fra leverandører af hjemmeservice eller andre servicefirmaer.

Ankestyrelsens principafgørelse 98-13:

Sandsynliggjorte merudgifter betyder, at kommunen ikke kan kræve dokumentation for afholdelsen af udgiften. Der skal laves et overslag over omfanget af de behov, som barnet eller den unge med al sandsynlighed vil få i det kommende år, og hvad det medfører af merudgifter.

Sigtet med ydelsesformen er at give borgeren mulighed for selv at tilrettelægge, hvordan behovet bedst kan dækkes. Der skal ikke søge kommunen om hjælp for hver enkelt konkret udgift. Sagen vedrørte merudgifter til et barn (§ 41) men samme princip gælder ved § 100.

Ankestyrelsens principafgørelse C-31-06: Merudgifter (til transport) udmåles på grundlag af et overslag over de sandsynliggjorte merudgifter. I overslaget kunne indgå et skøn over (og fradrag for) de udgifter, han ville have haft også uden den nedsatte funktionsevne.

24. For at modtage merudgiftsydelse skal der efter servicelovens § 100, stk. 3, foreligge sandsynliggjorte merudgifter på mindst 500 kr. pr. måned eller mindst 6.000 kr. årligt (»bagatelgrænsen«). Bagatelgrænsen reguleres en gang om året den 1. januar med satsreguleringsprocenten. Det kommende års satser offentliggøres i Ministeriet for Børn, Integration, Ligestilling og Sociale Forholds vejledning om satser på ministerområdet. Bagatelgrænsen er i 2014 509 kr. om måneden svarende til 6.108 kr. årligt.

Udbetalingstidspunkt

25. Udbetaling af merudgiftsydelse sker som udgangspunkt fra ansøgningstidspunktet, hvis borgeren på dette tidspunkt opfylder betingelserne. Udbetalingen finder sted månedsvis forud.

Ankestyrelsens principafgørelse 65-10: Kommunen blev på møde gjort bekendt med, at en borger antagelig var omfattet af personkredsen og havde store udgifter på grund af sit handicap. Kommunen vejledte dog ikke om mulighederne for at søge om dækning af merudgifter efter § 100. Ankestyrelsen fastslog, at borgeren skulle stilles som om der på mødet var vejledt om reglerne, og at borgeren derfor havde ret til ydelser fra dette tidspunkt.

Beregning af merudgiftsydelsen

26. Tilskuddet til dækning af merudgifter fastsættes efter servicelovens § 100, stk. 3, og merudgiftsbekendtgørelsens § 7, stk. 2, ud fra de skønnede merudgifter pr. måned og rundes op til nærmeste kronebeløb, der er deleligt med 100.

Selv om merudgifterne udgør under 509 kr. (2014-priser) i enkelte måneder, vil der kunne udbetales tilskud, hvis kommunen skønner, at de samlede udgifter i løbet af et år vil overstige 6.108 kr. (2014-priser).

Dækning af merudgifter sker ud fra et overslag over sandsynliggjorte merudgifter ved den daglige livsførelse, og administrationen af ordningen forudsættes derfor at blive tilrettelagt efter generelle principper og uden dokumentationskrav for hver enkelt udgift.

Ikke skattepligt

27. Efter ligningslovens § 7, nr. 9, er en ydelse, som udbetales efter serviceloven til dækning af nærmere bestemte udgifter, ikke skattepligtig for modtageren af ydelsen. Dækning af merudgifter efter servicelovens § 100 er omfattet af denne bestemmelse og dermed ikke skattepligtig.

Kapitel 5

Eksempler på sandsynliggjorte merudgifter

28. I det følgende angives nogle eksempler på merudgifter, der kan dækkes efter servicelovens § 100 som følge af den varigt nedsatte funktionsevne. Der er ikke tale om en udtømmende liste.

Kost og diætpræparater

29. Der kan ydes hjælp til dækning af merudgifter til diætkost. Det forudsættes, at den kommunale myndighed sørger for, at borgerens behov er tilstrækkelig dokumenteret, f.eks. ved lægeerklæring. Det er som udgangspunkt alene merudgifterne til diætkost, som dækkes. De sandsynliggjorte merudgifter skal opfylde minimumsbeløbet i bekendtgørelsens § 7, stk. 1.

Ankestyrelsens principafgørelser 102-10 og 103-10: Udgifter til juice og druesukker kunne efter en konkret vurdering medtages ved beregning af merudgifter til en person med insulinkrævende diabetes.

Ankestyrelsens principafgørelser C-59-03 og C-36-05 (cøliaki), C-31-05 (cystisk fibrose) og 114-13 (laktoseintolerans): De sandsynliggjorte merudgifter skulle opfylde minimumsbeløbet i bekendtgørelsens § 7, stk. 1.

I tilfælde, hvor der ydes tilskud til ernæringspræparater efter sundhedsloven, går denne lovgivning forud for dækning af merudgifter efter servicelovens § 100, jf. § 159 i sundhedsloven, der hører under Ministeriet for Sundhed og Forebyggelses ressort. Efter sundhedsloven ydes tilskud til ernæringspræparater, som er ordineret af en læge i forbindelse med sygdom eller alvorlig svækkelse.

Udgifterne til særlige diætpræparater, som fremstilles på sygehus, og som pågældende skal indtage som led i en sygehusbehandling, afholdes af sygehusvæsenet, jf. princippet om sektoransvar.

Sagkyndig bistand

30. Ved bedømmelsen af dokumentationsgrundlaget for behovet for diæt kan det oftest være nødvendigt at inddrage sagkyndig bistand fra specialafdelinger under sygehusvæsenet eller fra embedslægen, hvis kommunen ikke selv råder over den lægelige ekspertise.

Er der tvivl om, hvad udgiften til diætkosten er, kan det anbefales at tage kontakt med den pågældende specialafdeling, som ofte har beregninger over udgiften. Ligeledes foreligger der ofte beregninger fra Forbrugerstyrelsen eller fra brugerorganisationer, patientforeninger og lignende. I hvert enkelt tilfælde skal der ved fastlæggelsen af den konkrete ydelse dog foretages et skøn over behovet.

Diætpræparater, der dækkes af regionerne

31. Udgifter til særlige diætpræparater dækkes også for borgere, som har medfødte misdannelser eller mangler, men ikke synligt eller umiddelbart konstaterbart nedsat funktionsevne, når forskrifter om diæt og lignende følges. Det gælder især gruppen af borgere med PKU (Føllings sygdom) og borgere med Alcaptonuri, jf. merudgiftsbekendtgørelsens § 2.

Disse særlige diætpræparater udleveres af Region Hovedstaden (Kennedy Centeret), som opkræver betaling herfor fra de øvrige regioner.

Medicinudgifter

32. Der kan ydes dækning af nødvendige merudgifter til hjælp til den del af egenbetalingen af den tilskudsberettigede medicin, der ikke dækkes efter sundhedslovens regler. Det er en betingelse, at den tilskudsberettigede medicin er ordineret som følge af den nedsatte funktionsevne.

Sundhedslovens regler om tilskud til medicin indebærer, at tilskuddets størrelse afhænger af den enkelte persons behov for tilskudsberettiget medicin, jf. sundhedslovens § 146, stk. 2.

Der kan endvidere ydes hjælp til udgifter til nødvendig medicin, der ikke er tilskudsberettiget, hvis udgifterne er en følge af funktionsnedsættelsen.

Efter sundhedslovens § 147 kan borgere, der har et stort, varigt og fagligt veldokumenteret behov for tilskudsberettiget medicin, få tildelt et særligt kronikertilskud. Kronikertilskuddet indebærer, at der lægges et loft på 3.710 kr. (2013-takst) over den årlige egenbetaling opgjort i tilskudspriser. For borgere over 18 år svarer en egenbetaling på 3.710 kr. til, at man har købt tilskudsberettiget medicin for 17.163 kr. Tildeling af kronikertilskud kræver, at den behandlende læge søger Lægemiddelstyrelsen om, at der ydes borgeren et sådant tilskud.

Principafgørelse 113-11: Medicin til afhjælpning af erektil dysfunktion var en nødvendig merudgift som følge af en rygmarvsskade. Generelt ydes der ikke tilskud efter sundhedsloven til denne type medicin. Udgifterne kunne dækkes efter serviceloven efter en konkret vurdering, da medicinen var nødvendig for, at borgeren kunne have et almindeligt sexliv.

Principafgørelse 112-11: Medicin til afhjælpning af erektil dysfunktion hos diabetiker. Generelt ydes der ikke tilskud efter sundhedsloven til denne type medicin. Udgifterne kunne dækkes efter serviceloven efter en konkret vurdering, da medicinen var nødvendig for, at borgeren kunne have et almindeligt sexliv.

Principafgørelse 180-12: Andre apoteksvarer/sygeplejeudgifter (f.eks. fugtighedscreme) ydes, hvis udgiften er nødvendig.

Privat sygeforsikring

33. Der kan kun ydes hjælp efter servicelovens § 100 til udgifter, som ikke dækkes efter anden lovgivning. Det betyder, at der kun kan ydes hjælp efter denne bestemmelse til den pågældendes egen andel af udgiften til medicin mv. Der kan kun ydes tilskud efter servicelovens § 100 til den del af udgiften, som ikke kan dækkes efter f.eks. sundhedsloven eller fra Sygeforsikringen Danmark eller andre private sygeforsikringer/ordninger. Der henvises til merudgiftsbekendtgørelsens § 11, stk. 2.

Befordring

34. Det er muligt at yde hjælp til dækning af merudgifter til befordring.

Der er ikke bestemte grænser for, hvor meget støtte, der kan ydes til befordring. Det beror på en konkret vurdering af f.eks. afstanden fra borgerens hjem til behandlingssted, uddannelse, fritidsaktiviteter, venners hjem, mulighederne for almindelig fritidsaktivitet osv. Det skal understreges, at merudgifter til befordring gælder for de udgifter, der ligger udover, hvad ikke handicappede på samme alder og i samme livssituation har.

Hjælp til dækning af merudgifter til befordring efter servicelovens § 100 er subsidær i forhold til befordringsydelse efter anden lovgivning og andre bestemmelser i serviceloven, jf. også punkt 37 og 38 om befordringsregler i anden lovgivning.

Merudgifter til befordring kan forekomme, hvis borgeren har et øget transportbehov på grund af den nedsatte funktionsevne, f.eks. til hospitalskontrol og fysioterapibehandling.

En anden situation kan være, at borgerens udgifter til transport er højere end andre borgers udgifter på grund af den nedsatte funktionsevne. Dette kan være tilfældet, hvis borgeren ikke er i stand til at gå, cykle eller tage offentlige transportmidler, men er henvist til at benytte bil eller taxa. En nedsat evne til at orientere sig, f.eks. på grund af synshandicap vil også kunne danne grundlag for merudgifter til taxakørsel.

Der kan ydes hjælp til dækning af merudgifter til befordring som f.eks. til og fra uddannelse, arbejde, behandling og fritid (familiebesøg, fritidsinteresser etc.) herunder situationer, hvor en forælder med nedsat funktionsevne skal ledsage sit barn til dagtilbud, skole, behandling eller fritidstilbud. Der kan også opstå befordringsudgifter f.eks. til taxakørsel i forbindelse med reparation af handicapbil, eller i ventetiden indtil bevilling af støtte til køb af bil efter servicelovens § 114 foreligger.

Hjælp til dækning af nødvendige merudgifter til befordring kan ydes uanset befordringsform, dvs. både offentlige transportmidler, bil mv. Dette gælder også uanset om en bil, som borgeren bliver befordret i, er ejet af borgeren selv, lånt, lejet eller anskaffet med støtte efter servicelovens § 114.

Når borgeren er berettiget til hjælp til befordring i bil, kan hjælp til dækning af merudgifter normalt udregnes på baggrund af statens regler for godtgørelse for brug af egen bil efter laveste takst. Den gældende takst kan findes på: <http://www.skat.dk/SKAT.aspx?oId=1549830>.

Beregning af merudgifterne til befordring skal som ved beregning af merudgifter i øvrigt ske på baggrund af et overslag over borgerens sandsynliggjorte merudgifter, herunder en vurdering af, hvilke udgifter andre borgere på samme alder og i samme livssituation ville have haft.

Ankestyrelsens principafgørelse 57-13: Der kunne ydes hjælp til egenbetaling af udgifterne (handicapkørsel) til transport til lægeordineret fysioterapi. Der var ikke ret til transport til den type behandling efter sundhedsloven.

Ankestyrelsens principafgørelse 111-11: De særlige ligningsmæssige fradrag havde ikke gjort udtømmende op med den handicappedes mulighed for at opnå dækning af transport mellem hjem og arbejde. Det var sandsynliggjort, at borgeren ville have benyttet offentlige transportmidler, hvis den nedsatte funktionsevne ikke havde umuliggjort dette.

Ankestyrelsens principafgørelse 53-11: Der skulle foretages en konkret og individuel afgørelse om ret til dækning af merudgifter ved transport til lægekontrol. Kontrol hos egen læge i nærområdet medførte i den konkrete sag ikke nødvendige merudgifter.

Ankestyrelsens principafgørelse 257-10: Statens laveste kørselstakst (og ikke en lavere sats efter en konkret vurdering af den enkelte bils benzinforbrug) skal benyttes, når det er nødvendigt, at borgeren anvender bil til transport.

Ankestyrelsens principafgørelse 166-10: Kommunen kunne tage udgangspunkt i billigste offentlige transport, hvis kørsel i bil ikke var en nødvendig følge af den nedsatte funktionsevne

Ankestyrelsens principafgørelse 100-10: Sandsynliggjorte merudgifter til transport til kontrolbesøg på sygehus kunne ikke reduceres med henvisning til, at der kunne foretages andre ærinder i byen ved samme lejlighed.

Ankestyrelsens principafgørelse C-31-06: Overslag over merudgifter til transport er nævnt under pkt. 23.

35. Hjælp til anskaffelse af bil til befordring af en borger med nedsat funktionsevne kan ikke ydes efter servicelovens § 100. Der kan eventuelt ydes støtte til anskaffelse af en bil efter servicelovens § 114. Reglerne herom findes i bekendtgørelse om støtte til køb af bil efter servicelovens § 114, hvori der udtøm-

mende er gjort op med mulighederne for støtte efter serviceloven til anskaffelse af bil til borgere med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Der kan således heller ikke efter servicelovens § 100 ydes hjælp til betaling af afdrag på en bil.

Andre driftsudgifter ved befordring i egen bil

36. Der kan efter en konkret vurdering ydes hjælp til betaling af andre driftsudgifter i forbindelse med befordring i egen bil. Det vil f.eks. gælde, hvis det kan sandsynliggøres, at borgeren ikke ville have haft bil, hvis borgeren ikke havde haft en nedsat funktionsevne, som medførte et særligt kørselsbehov med bil. Det vil endvidere være tilfældet, hvis borgeren har en ekstraordinær stor og driftsmæssig kostbar bil – f.eks. en kassebil/MPV-bil, der er nødvendig som følge af borgerens nedsatte funktionsevne. I disse situationer kan der også ydes hjælp til betaling af f.eks. forsikringer, benzin, reparationer mv., når merudgiften må anses for at være en nødvendig merudgift ved den daglige livsførelse.

Ankestyrelsens principafgørelse 46-12: Forhøjelse af forsikringspræmie som følge af en skade som hjælperen havde forårsaget under kørsel kunne ikke dækkes som en merudgift. Udgiften var udløst af en handling, der ikke var begrundet i den nedsatte funktionsevne.

Ankestyrelsens principafgørelse 160-11: Forskellen på udligningsafgiften på en dieselbus og en almindelig diesel-personbil kunne dækkes som nødvendig merudgift.

Ankestyrelsens principafgørelse 258-10: Forskellen på udgifterne til drift af en kassebil og en almindelig personbil kunne dækkes som merudgift. Det blev vurderet, at borgeren – på grundlag af hendes alder, civilstand og uddannelse – ville have haft bil, selv om hun ikke var handicappet. De forhøjede udgifter til forsikring og benzin til en kassebil kunne dækkes.

Ankestyrelsens principafgørelse C-31-07: Udgift til selvrisiko i forbindelse med en skade kunne ikke betragtes som en nødvendig merudgift som følge af funktionsnedsættelsen.

Ankestyrelsens principafgørelse C-2-06: Driftsudgifter til bil kunne ydes som merudgifter, da det blev anset for sandsynliggjort, at borgeren ikke ville have haft bil, hvis hun ikke havde haft et særligt kørselsbehov på grund af sin nedsatte funktionsevne. Der blev lagt vægt på, at hun var enlig og under uddannelse, og at hun boede i et område med offentlige transportmidler. Ved udmålingen skulle foretages fradrag for de transportudgifter, som hun ville have haft, hvis hun ikke havde haft bilen

Ankestyrelsens principafgørelse C-4-06: Det blev vurderet, at borgeren – på baggrund af oplysninger om andre i hendes al-

der og øvrige livssituation - ville have haft bil også uden den beskrevne funktionsnedsættelse. Der var derfor ikke tale om en nødvendig merudgift som følge af den nedsatte funktions-
evne.

Befordringsregler i anden lovgivning

37. Hjælp til dækning af merudgifter til befordring efter servicelovens § 100 er subsidær i forhold til befordringsydelse efter anden lovgivning og andre bestemmelser i serviceloven, herunder eventuelt støtte, der kan ydes efter § 117 i serviceloven. Støtte efter § 117 er til borgere, der på grund af varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov for befordring med individuelle befordringsmidler. Der kan også henvises til Transportministeriets regler om individuel befordring, Beskæftigelsesministeriets revalideringsbestemmelser og diverse regler om befordringsgodtgørelse til undervisningssøgende, som hører under Undervisningsministeriet.

Ankestyrelsens principafgørelse 56-13: Transport til og fra indlæggelse på hospital reguleres i sundhedsloven. Udgifterne kunne derfor ikke (hvis regionen afviste at betale) indgå i beregning af merudgifter.

Ankestyrelsens principafgørelse 86-12: Kørselsgodtgørelse, der var udbetalt i forbindelse med mødeaktiviteter i byråd, nævn og foreninger, kunne ikke fradrages i de bevilgede merudgifter. Kørselsgodtgørelsen skulle dække udgifter ved kørsel i egen (almindelig) bil. Kommunens udbetaling af merudgiftsydelse vedrørte de ekstra brændstofudgifter, som borgeren havde, da han var nødt til at køre i en større og brændstoffmæssigt dyrere bil.

Ankestyrelsens principafgørelse C-31-06: er nævnt under pkt. 23 ovenfor.

38. Det kan herudover til orientering oplyses, at kommunen yder befordringsgodtgørelse til visse personer i forbindelse med behandling hos praktiserende læge eller praktiserende speciallæge samt til genoptræning, jf. §§ 170 og 172 i sundhedsloven.

Regionen yder befordring eller befordringsgodtgørelse til visse patientgrupper i forbindelse med sygehusbehandling, jf. § 171 i sundhedsloven.

Befordringsgodtgørelse ydes med et beløb svarende til befordringsudgiften med det efter forholdene billigste, forsvarlige befordringsmiddel.

Reglerne for befordring og befordringsgodtgørelse er nærmere fastsat i bekendtgørelse om befordring eller befordringsgodtgørelse efter sundhedsloven (bekendtgørelse nr. 1266 af 15. december 2012).

Befordringsgodtgørelse ved diverse fritvalgsordninger

39. Desuden kan det til orientering oplyses, at patienter, der selv har valgt et andet offentligt eller privat sygehus eller genoptræningssted end det, patienten ville være blevet henvist til efter regionens eller kommunens visitationskriterier, har ret til befordringsgodtgørelse svarende til, hvad patienten ville have modtaget, hvis behandlingen havde fundet sted på det sygehus eller genoptræningssted, som bopælsregionen eller kommunen ville have henvist patienten til. Ligeledes har patienter, som vælger en anden speciallæge end den inden for vedkommende speciale nærmest beliggende, som ikke er forhindret, krav på befordringsgodtgørelse svarende til, hvad patienten ville have modtaget, hvis vedkommende havde valgt den nærmest beliggende, som ikke er forhindret.

Godtgørelsen kan dog ikke overstige patientens faktiske befordringsudgifter.

Handicaprettede kurser

40. Der kan ydes hjælp til dækning af merudgifter som følge af borgerens og eventuelle børns eller andre nære pårørendes nødvendige deltagelse i kurser, som tager sigte på at sætte borgeren i stand til at leve et liv som ikke-handicappede på samme alder og i samme livssituation.

Som eksempler kan nævnes deltagelse i kurser i kommunikation (tegnsprogsundervisning mv.) for pårørende til borgere med vidtgående hørehandicap eller kurser, som omhandler forskellige aspekter af temaet »at leve med handicap«, herunder forholdet til partneren, børn mv. Som eksempel på et sådant kursus kan nævnes nyblindekurser for borgere, der rammes af et alvorligt synshandicap. De udgifter, der kan være tale om, er f.eks. rejseudgifter, merudgifter ved måltider og ophold, kursusudgifter, kursusmaterialer eller pasning af barn/børn, som ikke skal med på kurset.

Ankestyrelsens principafgørelse 226-11: Et døvt forældrepar havde ansøgt om et familiekursus. Udmålingen af støtten til et handicaprelateret kursus for hele familien skulle medtages hos den ene forælder. Udgiften til det ansøgte familiekursus om børns udvikling kunne dog ikke dækkes, fordi kurset ikke var en nødvendig merudgift.

Beklædning

41. Der kan ydes hjælp til borgere, som på grund af deformiteter eller ganske særlig legemsbygning e.l. har behov for særlig dyrt eller særligt udformet tøj. Det samme gælder hjælp til beklædning, som er nødvendig på grund af ekstraordinært slid på tøj og sko. Der henvises i øvrigt til punkt 17 om personkredsen i merudgiftsbekendtgørelsens § 3.

Ankestyrelsens principafgørelse 60-13: Om dækning af merudgifter til tøj, sko og ekstraordinært slid herpå til en borger med benprotese.

Særlige beklædningsgenstande som f.eks. regnslag til kørestol, kørepose, rygeforklæde eller beskyttelsesbukser til svært inkontinente borgere ydes dog efter servicelovens § 112 om hjælpemidler. Efter denne

bestemmelse ydes også hjælp til beklædningsgenstande til borgere, som på grund af sygdom, ulykke eller lignende er blevet varigt invalideret, og som følge heraf skal have udskiftet større dele af sin garderobe.

Tilsvarende ydes ortopædisk fodtøj eller indlæg, herunder fodtøj og indlæg til borgere med en foddeformitet, efter bekendtgørelse om hjælp til anskaffelse af hjælpemidler og forbrugsgoder efter serviceloven.

Håndsrækninger

42. Hvis en borger på grund af nedsat funktionsevne ikke er i stand til at varetage opgaver, som er nødvendige for at få en almindelig dagligdag til at fungere, kan der ydes hjælp til dækning af nødvendige merudgifter i form af håndsrækninger. Der kan f.eks. være tale om

- at skifte en elpære
- at pudse vinduer
- at vaske gardiner
- at købe ind, herunder gaveindkøb
- at ledsage børn til dagtilbud, skole, behandling, fritidstilbud e.l.
- at hjælpe med at give mindre børn tøj på, bade dem, give dem mad e.l.
- at hjælpe med at smøre børnenes madpakker
- at hjælpe med at få overtøj på
- at hjælpe med at komme ud og ind af bilen
- at hjælpe med at pakke taske og bære ind og ud, hvor adgangsforholdene ikke er egnede
- at hjælpe med forskellige former for aflastning og praktisk hjælp, f.eks. i forbindelse med udsving i helbredstilstanden, ved behandlinger etc.
- at hjælpe med snerydning af fortov og flisegang
- at hjælpe med at slå græs eller male hus.

Oprensningen er ikke udtømmende.

Der må ved vurderingen af udgifter i forbindelse med håndsrækninger tages hensyn til, om håndsrækningen allerede ydes efter andre bestemmelser i serviceloven. Dette gælder f.eks. servicelovens § 83 om personlig hjælp og pleje og hjælp eller støtte til nødvendige praktiske opgaver i hjemmet, servicelovens § 96 om borgerstyret personlig assistance eller servicelovens § 97 om ledsagelse til voksne, der ikke kan færdes alene på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.

Se også punkt 52, hvor *Principafgørelse C-9-07* er omtalt.

43. I forbindelse med vurderingen af, om borgeren har nødvendige merudgifter til håndsrækninger, skal kommunen vurdere den pågældendes samlede situation. Der skal bl.a. tages hensyn til den pågældendes netværk, og det forudsættes, at eventuelle øvrige medlemmer af husstanden deltager i opgaveudførelsen i hjemmet, herunder at skifte el-pærer, pudse vinduer, købe ind, rydde sne mv.

Hvis der er større børn i hjemmet, skal der ved vurderingen af, om borgeren har nødvendige merudgifter til håndsrækninger, ikke stilles krav, som går ud over de krav, der normalt stilles til større børn. Der kan i den forbindelse f.eks. ses på, hvordan opgaverne i hjemmet blev fordelt, før der opstod behov for hjælp. Det kan ikke forudsættes, at den øvrige familie udfører alle opgaver i hjemmet.

Ankestyrelsens principafgørelse C-19-07: Der blev givet afslag på dækning af udgifter til istandsættelse og maling af ny-indkøbt hus samt anlæg af have. Ankestyrelsen lagde vægt på, at erhvervelse af et hus i denne tilstand ikke var påkrævet, og at udgifterne til renovering således ikke kunne anses for nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse.

Ankestyrelsens principafgørelse C-15-05: Borgeren var efter en konkret vurdering berettiget til dækning af nødvendige merudgifter til arbejds løn til malerarbejde og reparationer i lejligheden. Lejligheden var ikke blevet malet i 10 år, og Ankestyrelsen vurderede, at der var tale om en nødvendig renovering af lejligheden.

Ankestyrelsens principafgørelse C-1-05: Ankestyrelsen fandt, at hjælp til rengøring som udgangspunkt skulle ydes efter bestemmelsen i serviceloven om hjælp eller støtte til nødvendige praktiske opgaver i hjemmet. Ankestyrelsen fandt endvidere, at hjælp til daglige håndsørkninger som f.eks. rengøring kunne være omfattet af reglerne om merudgifter f.eks. i forbindelse med udsving i helbredstilstanden, ved behandlinger etc.

Forsikringer

44. Udgifter til nødvendige forsikringer eller nødvendige forhøjede forsikringspræmier, som er en følge af borgerens funktionsnedsættelse, kan ydes som en merudgift ved den daglige livsførelse.

Det gælder f.eks. udgifter til dyrere forsikringer på kassebiler (se under befordring, punkt 36 om andre driftsudgifter ved befordring i egen bil), dyrere husforsikring på grund af et større antal kvadratmeter, dyrere fritids- og ulykkesforsikringer for at opnå samme dækning, som andre ikke-handicappede på samme alder og i samme livssituation, dyrere rejseforsikringer ved udlandsrejser, etc.

Ankestyrelsens principafgørelse 103-10: Merudgifter til en ulykkesforsikring var ikke en nødvendig merudgift for en borger med diabetes. Ulykkesforsikringen var ikke nødvendig, da det var en frivillig forsikring.

Ankestyrelsens principafgørelse 207-10: En forhøjet præmie til en livsforsikring kunne ikke dækkes som en nødvendig merudgift.

Ankestyrelsens principafgørelse C-31-07 og 46-12: (selvrisko og forhøjet forsikringspræmie til bil) er nævnt under pkt. 36.

Indskud i en lejebolig og andre udgifter ved boligskift

45. Hjælp til betaling af indskud i en anvist lejebolig skal vurderes efter servicelovens § 100 og ikke efter servicelovens § 116, stk. 4, om dækning af anskaffelsesudgifter til anden bolig. Det er alene merudgiften til betaling af indskud, der vil kunne dækkes efter servicelovens § 100, og det er bl.a. en forudsætning for hjælp, at merudgiften til indskud er en konsekvens af borgerens funktionsnedsættelse.

Indskud i en lejebolig anses således ikke som en anskaffelsesudgift, men derimod som en sikkerhed for lejerens eventuelle forpligtelser ved fraflytning af lejemålet. En anskaffelsesudgift til en anden bolig efter servicelovens § 116, stk. 4, vedrører derimod anskaffelsen af en ejerbolig.

Eventuelle udgifter på grund af et boligskift til en anvist lejebolig skal vurderes i henhold til servicelovens § 100.

Ankestyrelsens principafgørelse 84-13: Servicelovens bestemmelse om dækning af nødvendige merudgifter ved den daglige tilværelse er subsidiær i forhold til anden lovgivning. Hvis der efter lov om boligstøtte kan bevilges et lån, der er rente- og afdragsfrit i 5 år, kan beboerindskuddet ikke bevilges som en nødvendig merudgift ved den daglige livsførelse. Ved låneoptagelsen er der ingen aktuel merudgift.

Ankestyrelsens principafgørelse C-53-05: Hjælp til boligindskud skulle vurderes efter servicelovens § 100, idet aktivlovens regler var subsidiære. Indskuddet skulle ydes efter reglerne om merudgifter og ikke reglerne om anskaffelse af bolig.

Forhøjede huslejeudgifter

46. Der kan ydes hjælp efter servicelovens § 100 til at dække borgerens udgifter til forhøjet husleje som følge af nedsat funktionsevne ved indflytning i en lejebolig, herunder boliger efter lov om almene boliger. Det er alene den husleje-forhøjelse, som skyldes den nedsatte funktionsevne, som kan bevilliges som en merudgift. Det er en forudsætning, at borgeren opfylder de øvrige betingelser for at modtage hjælp til dækning af merudgifter.

Ankestyrelsens principafgørelse 213-09: En rygmærskadet mand var berettiget til dækning af udgifterne til et separat rum til hjælperne. Ved flytning efter eget valg bevarede han retten til dækning af merudgiften til husleje. Der kunne ikke stilles krav om, at flytningen var begrundet i handicappet.

Ankestyrelsens principafgørelse 192-09: En husleje-forhøjelse ved en flytning, der skyldes den nedsatte funktionsevne kunne dækkes som nødvendig merudgift. Boligstøttelovens reg-

ler om særlig beregning af boligstøtte til pensionister og bevægelseshæmmede gør ikke udtømmende op med bevægelseshæmmedes ret til at modtage tilskud eller merudgifter til forøgede boligudgifter

Andre eksempler på hvilke udgifter merudgiftsydelsen i øvrigt dækker

47. Udover de ovennævnte udgifter kan der i det konkrete tilfælde være andre eksempler på nødvendige merudgifter så som:

- Merudgifter til fritidsaktiviteter
- udgifter til flytning, der er betinget af en nedsat funktionsevne, herunder eventuelt salær til ejendomsmægler (salgsomkostninger), leje af flyttebil mv.
- ekstra varmeudgifter. Den nedsatte funktionsevne kan medføre behov for ekstra varme, idet den pågældende ikke eller kun i begrænset omfang kan bevæge sig, og at den pågældendes af- og påklædning tager længere tid. I forhold til ekstra varmeudgifter skal der henvises til, at de forhøjede varmeudgifter skal være en nødvendig følge af borgerens nedsatte funktionsevne
- udgifter til daglig vask (tøjvask) og hygiejne mv.

Ankestyrelsens principafgørelse 58-13: Borgeren havde ret til dækning af merudgifter, som var forbundet med *deltagelse* i kørestolsbasket.

Ankestyrelsens principafgørelse 163-12: En handicappet borger havde ret til dækning af nødvendige merudgifter til ekstra hjælper under ferie i Danmark i den ferieperiode på 2 uger, der var søgt om.

Ankestyrelsens principafgørelse 130-10: Borgeren havde ret til dækning af udgifter til ekstra varme i de rum, som blev anvendt til toilette samt af- og påklædning.

Ankestyrelsens principafgørelse C-16-07: En borger havde ret til dækning af merudgiften til en fritidsaktivitet i form af el-hockey i forhold til kontingent til almindelig hockey.

Ankestyrelsens principafgørelse 50-09: Udgiften til en patientforening kunne ikke anses for en nødvendig merudgift ved den daglige livsførelse. Udgiften til medlemskab var ikke nødvendig af hensyn til borgerens handicap. Borgeren havde gennem barndommen fået hjælp til udgiften og havde derfor fået mulighed for at møde ligesindede og knytte venskaber.

Kapitel 6

Afgrænsning over for andre bestemmelser i serviceloven

48. Borgere, der har behov for merudgifter til den daglige livsførelse, kan have problemer, som kræver mere indgående social- eller sundhedsmæssig bistand. Det kan derfor være nødvendigt at give andre former for hjælp ved siden af hjælpen efter servicelovens § 100. Der kan henvises til retssikkerhedslovens § 5, hvorefter kommunen skal behandle ansøgninger om hjælp i forhold til alle de muligheder, der findes for at give hjælp efter den sociale lovgivning.

49. Hvis borgerens sandsynliggjorte merudgifter kan dækkes efter andre bestemmelser i den sociale lovgivning, skal disse bestemmelser anvendes, førend det vurderes, om borgeren kan få dækket merudgifterne efter servicelovens § 100.

Ankestyrelsens principafgørelse 94-11: Der kunne ikke ydes dækning af udgifter til ledsagers transport og aktiviteter som en nødvendig merudgift. I bestemmelsen om ledsagelse var det fastsat, at brugeren selv afholdt sine egne og ledsagerens udgifter til befordring med videre. Der var således fastsat en egenbetaling efter en anden bestemmelse i serviceloven.

Ankestyrelsens principafgørelse 67-10: Der kunne ikke ydes dækning af udgiften til kontaktlinser efter bestemmelsen om nødvendige merudgifter. Kontaktlinser blev ydet som synshjælpemidler efter bestemmelserne om hjælpemidler og bekendtgørelsen om hjælpemidler, hvortil hørte en liste med indikatorer for hjælp til briller og kontaktlinser.

50. Der ydes ikke hjælp til merudgifter efter serviceloven, hvis reglerne inden for andre sektorer udtømmende gør op med kompensationsomfanget.

Ankestyrelsens principafgørelse 56-13 (W20130971625): Transport til sygehus er nævnt under punkt 37.

Ankestyrelsens principafgørelse 56-13: Transport til sygehus er nævnt under punkt 37.

Ankestyrelsens principafgørelse 192-09: Der er hjemmel i servicelovens § 100 til at yde hjælp til forhøjet husleje som merudgift ved flytning til anden lejebolig som følge af nedsat funktionsevne.

Det er alene den huslejeforhøjelse, som skyldes den nedsatte funktionsevne, som kan bevilliges som en merudgift.

Boligstøttelovens særlige regler for beregning af boligstøtte til pensionister og stærkt bevægelseshæmmede afskærer ikke

en ansøger fra at være berettigede til merudgifter til den forøgede boligudgift. Det er Ankestyrelsens opfattelse, at boligstøttelovens regler ikke udtømmende gør op med stærkt bevægelseshæmmede personers ret til at modtage tilskud eller merudgifter til forøgede boligudgifter.

Ikke hjælp til egenbetaling

51. Ligeledes gælder det, jf. merudgiftsbekendtgørelsens § 11, stk. 1, at servicelovens § 100 ikke efter sit formål omfatter hjælp til egenbetaling efter andre bestemmelser i den sociale lovgivning. Dette gælder f.eks. hjælp til dækning af egenbetalingen i forbindelse med køb af forbrugsgoder efter servicelovens § 113, eller hjælp til dækning af eventuel egenbetaling til hjælpemidler efter servicelovens § 112, herunder hjælp til dækning af ansøgerens udgifter i forbindelse med den første årlige udskiftning af dæk og slanger til kørestole, jf. bekendtgørelse om hjælp til anskaffelse af hjælpemidler og forbrugsgoder efter serviceloven.

Borgerstyret personlig assistance

52. Borgere, der modtager kontant tilskud til ansættelse af hjælper efter servicelovens § 95 eller hjælp i form af borgerstyret personlig assistance (BPA) efter servicelovens § 96, har mulighed for at søge om merudgiftsydelse, uanset om borgeren modtager førtidspension efter de regler, der gjaldt før 1. januar 2003.

Borgere, der enten modtager kontant tilskud til ansættelse af hjælpere efter servicelovens § 95 eller BPA efter § 96 har ret til at få udmålt et kontant tilskud til dækning af de udgifter, der følger af at have hjælpere i og uden for hjemmet, jf. bekendtgørelse om udmåling af tilskud til borgerstyret personlig assistance efter servicelovens §§ 95 og 96. Kommunen skal i den forbindelse være opmærksom på, at borgerens behov for dækning af disse omkostninger ikke dækkes efter begge bestemmelser, eller efter pensionslovgivningens regler om f.eks. bistands- eller plejetillæg. Der henvises til vejledning nr. 7 til serviceloven.

Ankestyrelsens principafgørelse C-9-07: En hjælperordning dækkede alene mindre håndsregninger. Udgifter til større håndsregninger, der ikke var omfattet af hjælperordningen, kunne dækkes efter servicelovens bestemmelse om merudgifter, hvis betingelserne i øvrigt var opfyldt.

Nødvendig boligindretning og boligskift

53. Om hjælp til boligindretning og skift af bolig på grund af betydelig og varigt nedsat funktionsevne henvises til servicelovens § 116.

54. Som boligindretning efter servicelovens § 116 anses mur- og nagelfaste genstande. Hvis det derimod drejer sig om flytbare genstande som møbler, gardiner, gulvbelægning (som ikke er en integreret del af gulvet), maling og anden istandsættelse, og hjælp til dette ikke kan ydes efter andre bestemmelser, kan servicelovens § 100 eventuelt bringes i anvendelse.

Ved boligændring i form af til- og ombygning som følge af borgerens funktionsnedsættelse kan udgifter som følge af en forhøjet lejeværdi af egen bolig, forhøjelse af ejendomsforsikring, og større forbrug af el og varme, være merudgifter efter servicelovens § 100.

Særligt for så vidt angår den forhøjede lejeværdi lægges der vægt på, at der tages pant for den værdiforøgelse, som indretningen medfører, hvorfor den ikke modsvares af en formueforøgelse.

55. Servicelovens § 116, stk. 4, indeholder en hjemmel til støtte til anskaffelse af en anden bolig, men derimod ikke til udgifter vedrørende selve salget af boligen. Afgørelse om hjælp til salgsomkostninger skal derfor træffes efter servicelovens § 100 om nødvendige merudgifter ved den daglige livsførelse. Hvis det er nødvendigt for borgeren at sælge den hidtidige bolig med deraf følgende udgifter, følger det af kompensationsprincippet, at borgeren skal have dækket udgifter som følge af funktionsnedsættelsen. Der kan således ikke i en sådan vurdering lægges vægt på hverken størrelsen af salgsprovenuet eller den omstændighed, at den pågældendes boligudgifter bliver mindre end tidligere. Dette er en følge af, at hjælp efter servicelovens § 100 er uafhængig af borgerens indkomst- og formueforhold.

For hjælp til betaling af indskud i en anvist lejebolig gælder, at dette skal vurderes efter servicelovens § 100 og ikke efter servicelovens § 116, stk. 4. Det er alene merudgiften til betaling af indskud, der vil kunne dækkes efter servicelovens § 100, og det er bl.a. en forudsætning for hjælp, at merudgiften til indskud er en konsekvens af borgerens funktionsnedsættelse.

Et indskud i en lejebolig er ikke en anskaffelsesudgift, men der imod en sikkerhed for lejerens forpligtelser ved fraflytning af lejemålet, jf. vejledningens punkt 45. Der kan desuden henvises til punkt 46 om forhøjede huslejudgifter.

Kapitel 7

Afgrænsning til anden lovgivning

Behandlingsudgifter

56. Behandlingsudgifter dækkes ikke efter serviceloven, men derimod efter sundhedslovgivningen. Borgere, der er omfattet af sikringsgruppe 1, har ret til vederlagsfri behandling hos den valgte alment praktiserende læge og hos praktiserende speciallæge. Reglerne for vederlagsfri behandling hos alment praktiserende læge og praktiserende speciallæge er nærmere fastsat i bekendtgørelse om behandling hos læge i praksissektoren (Bekendtgørelse nr. 1238 af 5. december 2006). Om hjælp til dækning af udgifter til særlig tandbehandling, ergoterapi, fysioterapi og anden lignende behandling kan der også henvises til lov om aktiv socialpolitik § 82 eller til pensionslovgivningens regler om personligt tillæg og helbrestillæg, hvis der er tale om borgere, der modtager førtidspension efter de før 1. januar 2003 gældende regler (og som samtidig får kontant tilskud til ansættelse af hjælper efter servicelovens § 95 eller har BPA efter servicelovens § 96).

Ankestyrelsens principafgørelse 56-13: Transport til og fra indlæggelse på hospital hørte ikke under serviceloven. Principafgørelsen er nævnt under punkt 37.

Ankestyrelsens principafgørelse 254-09: Dækning af udgift til behandling for barnløshed som følge af lammelse kunne ikke dækkes efter servicelovens bestemmelser om nødvendi-

ge merudgifter. Der kunne ikke ydes hjælp til behandlingsudgifter efter serviceloven.

Ankestyrelsens principafgørelse 53-09: Der kunne ikke ydes hjælp til fodpleje. Fodplejen krævede en person med specialuddannelse, og der var i ansøgers tilfælde ikke tale om almindelig fodpleje, men om behandling. Udgiften kunne derfor ikke dækkes efter serviceloven.

Ankestyrelsens principafgørelse C-53-06: Der kunne ikke ydes hjælp til akupunktur, kranio-sakral terapi, varmvandsbassin og fysioterapibehandling. Udgiften til træning i varmvandsbassin var ikke en nødvendig merudgift som følge af ansøgerens funktionsnedsættelse. Kranio-sakral terapi, fysioterapi og akupunktur måtte betragtes som behandling og hørte ikke under servicelovens bestemmelser.

Behandlingsredskaber

57. Udgifter til behandlingsredskaber dækkes ikke efter serviceloven, men derimod efter sundhedslovgivningen. Udgifter til behandlingsredskaber afholdes af sygehusvæsenet (regionen). Afgrænsningen af behandlingsredskaber i forhold til hjælpemidler efter servicelovens § 112 er behandlet i cirkulære nr. 9079 af 22. februar 2013 om afgrænsning af behandlingsredskaber, hvortil udgiften afholdes af sygehusvæsenet. Der henvises endvidere til vejledning nr. 6 om hjælpemidler, biler, boligindretning m.v.

Ankestyrelsens principafgørelse 131-10: Udgifter til el til drift af apparater, var stillet til rådighed som led i behandling, kunne ikke dækkes som nødvendig merudgift.

Respirationsinsufficiens

58. Når der er tale om borgere med respirationsinsufficiens, som er i respirationsbehandling i hjemmet, ydes den nødvendige respirationshjælp samt behandlingsredskaber m.v. forbundet med behandlingen af sygehusvæsenet (regionen), jf. cirkulære om afgrænsning af behandlingsredskaber, hvortil udgiften afholdes af sygehusvæsenet. Kommunen afholder udgiften til anden form for hjælp og pleje mv. efter lov om social service. Kommunens hjælp til pleje, overvågning mv. ydes ofte efter servicelovens § 96 om borgerstyret personlig assistance. Der kan henvises til Vejledning nr. 105 af 21. december 2011 om koordinering af respiratorhjælp og borgerstyret personlig assistance. Hjælpen kan også efter en konkret og individuel vurdering ydes f.eks. efter servicelovens §§ 83-84, § 95 eller regler om hjemmesygepleje.

Aktivlovens bestemmelser

59. Hvis en borger er omfattet af personkredsen for merudgiftsydelse efter servicelovens § 100 og opfylder betingelserne for hjælp efter denne bestemmelse, skal en ansøgning behandles efter servicelovens § 100, frem for efter aktivlovens bestemmelser.

Ankestyrelsens principafgørelse C-14-06: Hjælp til medicin, diæt og fodpleje skulle dækkes efter serviceloven, fordi aktivlovens regler var subsidiære.

Ankestyrelsens principafgørelse C-53-05: er nævnt under pkt. 45.

Kapitel 8

Genvurdering, regulering af ydelsen og opfølgning

60. Det følger af servicelovens § 148, stk. 2, at kommunen har pligt til løbende at følge de enkelte sager for at sikre sig, at hjælpen fortsat opfylder sit formål. Kommunen skal herunder være opmærksom på, om der er behov for at yde andre former for hjælp.

I forhold til den praktiske tilrettelæggelse af opfølgningen bør kommunen i forbindelse med bevillingen af merudgiftsydelsen være opmærksom på at vejlede den enkelte borger om muligheden for ændret udmåling, hvis der sker ændringer i merudgifterne. Endvidere bør kommunen være opmærksom på, om borgeren på grund af sin funktionsnedsættelse kan have vanskeligt ved selv at overskue konsekvenserne af ændringer i størrelsen på sine merudgifter.

Der skal ske en opfølgning på, om den udmålte ydelse dækker de konkrete behov, og om borgeren stadig opfylder betingelserne for hjælp. Hvis der sker ændringer i de sandsynliggjorte merudgifter, som ligger til grund for fastsættelsen af det udbetalte tilskud, skal tilskuddet ændres i overensstemmelse hermed, jf. merudgiftsbekendtgørelsens § 8. Reglen omfatter ændringer i såvel opadgående som nedadgående retning. Kommunen kan derfor godt ændre en bevilling i opadgående retning, selv om borgeren ikke har anmodet om det, f.eks. hvis der opstår nye hjælpebehov. Dermed er det muligt for kommunen at omberegne tidligere end ved et-års periodens udløb, jf. punkt 63 nedenfor om omberegning. Kommunen skal derfor være opmærksom på løbende at følge op på modtagerens situation, jf. også almindelige forvaltningsretlige grundsætninger om kommunens pligt til løbende opfølgning.

Hvis der som led i opfølgningen skal ske ændringer i den udbetalte ydelse, skal kommunen træffe afgørelse herom. Udbetalingen af den ydelse, som borgeren hidtil har modtaget, fortsætter, indtil der er truffet ny afgørelse om merudgiftsydelsen. I forhold til ophør af ydelsen, hvis det viser sig at borgeren ikke længere opfylder betingelserne efter servicelovens § 100, henvises til punkt 66 om ophør.

Selv om udgangspunktet er, at merudgiftsydelsen udbetales til modtageren som et kontant beløb, kan det efter merudgiftsbekendtgørelsens § 7, stk. 2, konkret aftales med kommunen, at f.eks. taxakørsel, håndværksudgifter, udgifter i forbindelse med tilmelding til et kursus, medicinudgifter og udgifter til plejeartikler afregnes direkte af kommunen. Beløbet, som afregnes direkte, modregnes i de månedlige udbetalinger af merudgiftsydelse, jf. § 7, stk. 3.

Opfølgning

61. Det kan være svært i starten af et forløb at få alle de merudgifter med, som har tilknytning til modtagerens varigt nedsatte funktionsevne. Det bør derfor overvejes at foretage en opsamling efter en kortere periode, f.eks. efter 2-3 måneder, første gang ydelsen udmåles.

Borgeren bør ved opfølgningen kunne sandsynliggøre de væsentligste udgifter, som han eller hun har haft, siden ydelsen blev fastsat. Det vil gøre det nemmere at få fastsat en rimelig merudgiftsydelse, specielt når modtageren får ydelsen for første gang. Der skal herved gøres opmærksom på, at hvis borgeren kan dokumentere afholdte merudgifter, kan det lette opfølgningen yderligere.

62. Hvis der akut indtræffer væsentlige ændringer i ydelsesmodtagerens situation og behov, forudsættes ydelsen også reguleret for et kortere tidsrum, bl.a. for at kunne dække større enkeltudgifter på det tidspunkt, hvor merudgiften opstår. Udgifter, der er en følge af almindelige prisstigninger, anses ikke for at være en væsentlig ændring i modtagerens situation. Derimod vil udgifter, der pludseligt er opstået som følge af modtagerens nedsatte funktionsevne, kunne bevirke, at ydelsens størrelse tages op til fornyet overvejelse. Dette kan ske ved et møde, via telefon, mail eller lignende.

Omberegning

63. Det fremgår af merudgiftsbekendtgørelsens § 8, 2. og 3. pkt., at uanset stigninger i de sandsynliggjorte merudgifter, kan ydelsesmodtageren ikke kræve at få tilskuddet fastsat på ny, før der er forløbet et år regnet fra den seneste fastsættelse. Ændret fastsættelse af det udbetalte tilskud skal ved sådanne stigninger ske med tilbagevirkende kraft til det tidspunkt, hvor stigningen i de sandsynliggjorte merudgifter fandt sted. Det er kun stigninger siden seneste fastsættelse, der skal medtages.

Efter bestemmelsen har borgeren et egentligt retskrav på omberegning inden for en periode på et år regnet fra seneste fastsættelse af tilskuddet, hvis der efterfølgende er sket stigninger i de sandsynliggjorte merudgifter, som ligger til grund for den tidligere beregning. Dermed kommer borgeren højest til at bære ekstra merudgifter et år, hvorefter der skal ydes hjælp med tilbagevirkende kraft, jf. § 8, 3. pkt. Det vil dog kun ske i de tilfælde, hvor kommunen ikke selv har ændret i løbet af året, f.eks. ved nye hjælpebehov. Ved ændringer kan borgeren rette henvendelse til kommunalbestyrelsen straks eller afvente 1-års periodens udløb. Er der tale om, at merudgifterne skal sættes ned, er det kommunen, der bærer risikoen, indtil den træffer en ny afgørelse med en ny beregning. Her vil kommunen ikke kunne kræve tilbagebetaling til det tidspunkt, hvor faldet i merudgifterne blev konstateret.

Omberegning efter merudgiftsbekendtgørelsens § 8 skal ske ved en afgørelse herom til borgeren.

Enkeltstående merudgifter

64. Hvis der ved siden af den løbende ydelse opstår behov for dækning af en enkeltstående merudgift, kan dette efter merudgiftsbekendtgørelsens § 9 ske ved en enkeltstående udbetaling, uden den månedlige udbetaling af merudgiftsydelse reguleres. Dækning af en enkeltstående merudgift forudsætter, at borgeren allerede er berettiget til merudgiftsydelse efter servicelovens § 100. Den enkeltstående merudgift skal i disse tilfælde dækkes på det tidspunkt, hvor den opstår, og borgeren skal dermed ikke afvente en eventuel omberegning efter merudgiftsbekendtgørelsens § 8.

Som eksempel på enkeltstående merudgifter kan nævnes udgifter i forbindelse med en flytning eller uforudsete udgifter til kurser. Ved tilbagevendende udgifter skal udgiften indregnes i de forventede udgifter, jf. også punkt 23.

65. Ved uventede og høje udgifter, som forventes at være blivende, skal aftalen revideres snarest. Det samme gælder i de tilfælde, hvor udgifterne viser sig at være lavere end oprindelig antaget, jf. bekendtgørelsens § 8, 1. pkt.

Principafgørelse 68-13: Ved bevilling af udgiften til fornyelse af kørekort skal udgiften indgå i beregningen som enkeltudgift og ikke som en løbende udgift. Det skyldes, at udgift til fornyelse af kørekort alene bliver afkrævet én gang og på ét bestemt tidspunkt.

Ved beregningen af merudgiften medregnes hele beløbets størrelse i det år, udgiften falder.

Kapitel 9

Ophør

Folkepensionsalderen

66. Merudgiftsydelsen efter servicelovens § 100 ophører ved folkepensionsalderens indtræden, jf. § 1a i lov om social pension. Ydelsen ophører dog ikke, hvis borgeren har opsat udbetalingen af folkepensionen efter § 15 a i lov om social pension.

Merudgiftsydelsen er forudbetalt og vil derfor bortfalde ved udgangen af den måned, hvor modtageren af merudgiftsydelsen når folkepensionsalderen.

Hvis en modtager af merudgiftsydelse fylder år på selve dagen for udbetalingen, vil borgeren have et krav på at få merudgiftsydelsen udbetalt for denne måned.

67. I forbindelse med overgang til folkepension skal der foretages en grundig vejledning af borgeren, hvor hans eller hendes situation samlet tages op til vurdering, både med hensyn til borgerens fremtidige økonomiske situation og behovet for praktisk og personlig hjælp, hjælpemidler mv. Samtidig vil det være relevant at vurdere, om borgeren vil være berettiget til tillæg efter lov om social pension. Denne vurdering bør foretages i god tid, inden borgeren overgår til folkepension.

Dødsfald

68. Ved dødsfald gælder samme regler om ophør som i punkt. 66 skitseret om ophør i forbindelse med folkepensionsalderen.

Betingelserne ikke opfyldt

69. Hvis det ved kommunens opfølgning vurderes, at modtageren af merudgiftsydelsen ikke længere opfylder betingelserne for hjælp efter servicelovens § 100, vil ydelsen efter merudgiftsbekendtgørelsens § 10, stk. 2, bortfalde, når dette konstateres. Merudgiftsydelsen vil således ikke komme til udbetaling måneden efter opfølgningsmødet, men bortfalder ved udgangen af den måned, hvor dette konstateres. Kommunen bør fremsende en skriftlig afgørelse herom til den pågældende med klagevejledning.

Ankestyrelsens principafgørelse 87-12: er nævnt under punkt 13.

Ankestyrelsens principafgørelse C-21-08: En borger kunne frakendes ret til merudgifter selv om funktionsevnen var

uændret, hvis det var i strid med nugældende praksis af lade borgeren være omfattet af personkredsen.

70. Hvis det vurderes, at merudgifterne er lavere end oprindeligt antaget, og de samlede merudgifter ikke overstiger bagatelgrænsen, bortfalder ydelsen fra det øjeblik, hvor dette konstateres. Merudgiftsydelsen vil således ikke komme til udbetaling måneden efter. Kommunen skal træffe en afgørelse, som bør meddeles skriftligt med begrundelse og klagevejledning til den pågældende, inden ydelsen stoppes.

Det bemærkes i øvrigt, at merudgiftsydelsen ikke er tidsbegrænset. En frist for opfølgning, som kommunen har fastsat af administrative hensyn, betyder derfor ikke, at ydelsen ophører, når fristen udløber. Ophør af ydelsen kræver således en afgørelse fra kommunen herom.

Invaliditetsydelse

71. Borgere, som modtager invaliditetsydelse, og som efterfølgende overgår til at modtage førtidspension efter de regler om førtidspension, der gjaldt indtil 1. januar 2003, jf. punkt 73, vil fra det tidspunkt ikke være omfattet af personkredsen i servicelovens § 100, medmindre de samtidig modtager kontant tilskud til ansættelse af hjælper efter servicelovens § 95 eller har borgerstyret personlig assistance efter servicelovens § 96.

Merudgiftsydelsen vil derfor bortfalde med virkning fra den måned, hvor førtidspensionen kommer til udbetaling.

Særligt om rådgivningsindsatsen over for borgere med merudgifter under bagatelgrænsen

72. Hvis en borger ikke kan sandsynliggøre merudgifter af en størrelsesorden, der som minimum er lig med bagatelgrænsen på 6.108 kr. årligt (2014-priser), skal kommunen være opmærksom på borgerens behov for rådgivning og vejledning samt på retssikkerhedslovens § 5, hvorefter kommunen skal behandle ansøgninger om hjælp i forhold til alle de muligheder, der findes for at give hjælp efter den sociale lovgivning.

Kommunen skal i den forbindelse være opmærksom på borgere, der efter en økonomisk trangsvurdering ikke har midler til at afholde udgifter, der enten ikke efter en konkret individuel vurdering er omfattet af personkredsen i servicelovens § 100, eller hvis merudgifter som minimum ikke er lig med bagatelgrænsen på 6.108 kr. årligt (2014-priser).

Kommunen skal i disse tilfælde f.eks. være opmærksom på reglerne i kapitel 10 lov om aktiv socialpolitik om hjælp i særlige tilfælde, der bl.a. vedrører hjælp til rimeligt begrundede enkeltudgifter, hjælp til udsættelsestruede lejere, hjælp til sygebehandling, medicin og lignende samt tilskud til tandpleje for personer, som modtager ydelser efter aktivloven svarende til kontanthjælpsniveau.

Førtidspension tilkendt efter de regler, der gjaldt indtil 1. januar 2003

73. For borgere, der modtager førtidspension, tilkendt efter de regler, der var gældende indtil 1. januar 2003, men som samtidig modtager hjælp efter § 95 eller § 96, og derfor er omfattet af servicelovens § 100. Kommunen bør derfor være opmærksom på muligheden for, at borgeren vil være berettiget til personligt tillæg og varmetillæg efter § 17 samt helbredstillæg efter § 18 i lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v.

Det bemærkes, at det fra 1. marts 2013 er Udbetaling Danmark, som yder varmhjælp efter § 17 i lov om højeste, mellemste, forhøjet almindelig og almindelig førtidspension m.v. Kommunen har dog pligt til at

behandle ansøgninger om hjælp i forhold til alle muligheder, der findes for at give hjælp efter den sociale lovgivning, jf. retssikkerhedslovens § 5. Desuden fremgår det direkte af § 3 i lov om Udbetaling Danmark, at kommunen skal yde generel vejledning om alle de muligheder, der findes for at modtage kontante ydelser og økonomiske tilskud på Udbetaling Danmarks sagsområde.

Kommunen skal henvise borgere, der har behov for yderligere detaljeret vejledning om kontante ydelser og økonomiske tilskud på Udbetaling Danmarks sagsområde til Udbetaling Danmark. Kommunen skal dog i fornødent omfang yde bistand til borgere, som vurderes at have særligt behov, ved at hjælpe med at udfylde og indgive ansøgninger til Udbetaling Danmark, sørge for, at borgeren kan medvirke ved behandlingen af sin sag hos Udbetaling Danmark og varetage kontakten til Udbetaling Danmark på borgerens vegne.

Kapitel 10

Flytning til anden kommune og udlandsrejser

Flytning til anden kommune

74. Hvis en borger, der modtager merudgiftsydelse, flytter til en anden kommune, fortsætter ydelsen, indtil den nye kommune har truffet afgørelse i sagen.

Ankestyrelsens principafgørelse 122-09: En tilflytningskommune var forpligtet til at udbetale de merudgiftsydelser, som fraflytningskommunen havde fastsat, indtil tilflytningskommunen selv havde truffet afgørelse om borgerens merudgifter.

Udlandsrejser

75. Bekendtgørelse om ydelser efter lov om social service under midlertidige ophold i udlandet (udlandsbekendtgørelsen – bekendtgørelse nr. 1296 af 15. december 2009) indeholder regler om bevarelse af servicelovens ydelser under midlertidige udlandsophold.

Merudgiftsydelsen efter servicelovens § 100 er en af de ydelser, som modtageren kan bevare under et midlertidigt udlandsophold. Hvis udlandsopholdet ikke overstiger en måned, kan merudgiftsydelsen medtages til udlandet uden forudgående ansøgning til kommunen herom. Overstiger udlandsopholdet en måned, skal borgeren forud for opholdet ansøge kommunen om at medtage sin merudgiftsydelse under det midlertidige udlandsophold.

Ud over muligheden for at bevare og medtage merudgiftsydelsen efter servicelovens § 100 under et midlertidigt udlandsophold, kan borgeren efter udlandsbekendtgørelsen ansøge om tilskud til dækning af ekstra omkostninger, som er forbundet med et kortvarigt ferieophold i udlandet. Det er en betingelse for at få tilskud til dækning af sådanne ekstra omkostninger, at hjælpen er særligt påkrævet eller en afgørende forudsætning for gennemførelsen af rejsen.

Ankestyrelsens principafgørelse 252-09: Sagen blev hjemvist med henblik på, om borger var berettiget til dækning af hjæl-

per/merudgifter efter udlandsbekendtgørelsen i forbindelse med deltagelsen i EM i skydning i Tyskland.

Ankestyrelsens principafgørelse C-24-07: Der kunne ikke dækkes udgifter til leje af bil og til benzin efter udlandsbekendtgørelsen. Udgifterne var ikke en forudsætning for, at borgeren kunne holde ferie. Udgiften hang sammen med den valgte ferie, som var en vandretur i Spanien.

Kapitel 11

Regulering af bagatelgrænsen og finansiering

Regulering af bagatelgrænsen

76. Efter servicelovens § 182, stk. 5, reguleres merudgiftsydelsens bagatelgrænse på 500 kr. om måneden svarende til 6.000 kr. årligt med satsreguleringsprocenten, jf. lov om en satsreguleringsprocent. Reguleringen sker en gang årligt den 1. januar. Beløbet afrundes til nærmeste kronebeløb. Reguleringen foretages første gang den 1. januar 2014. I Ministeriet for Børn, Integration, Ligestilling og Sociale Forholds vejledning om regulering af satserne på det sociale område, som udkommer i december hvert år, vil størrelsen på det kommende års bagatelgrænse fremgå. I 2014 er bagatelgrænsen på 509 kr. om måneden svarende til 6.108 kr. årligt.

Finansiering

77. Kommunen afholder, jf. servicelovens § 173, udgifterne efter § 100 til dækning af nødvendige merudgifter. Staten refunderer, jf. servicelovens § 177, nr. 4, 50 pct. af kommunens udgifter efter § 100 i serviceloven.

Ministeriet for Børn, Ligestilling, Integration og Sociale Forhold, den 30. april 2014

MANU SAREEN

/ Hanne Stig Andersen